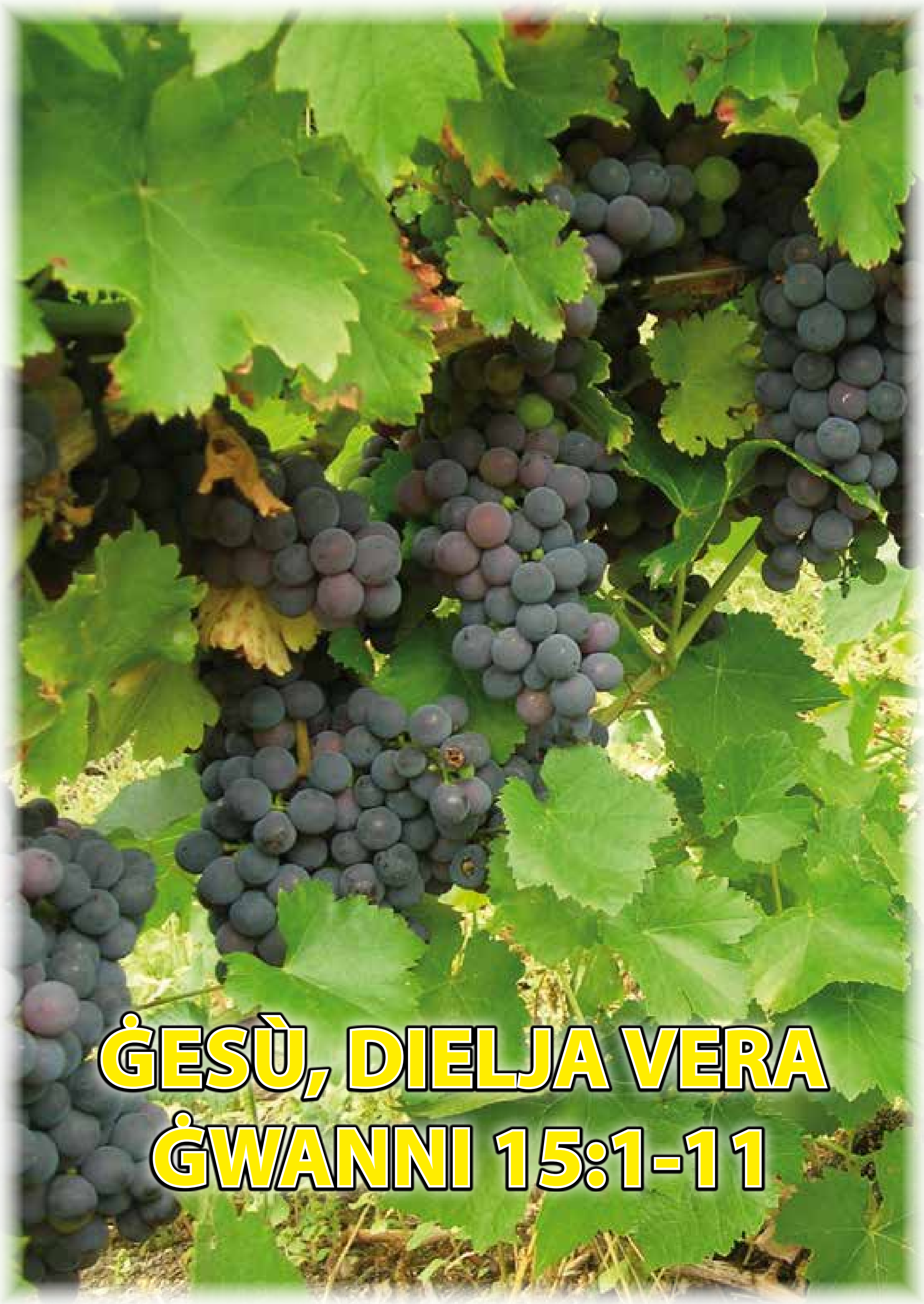

ĠESÙ, DIELJA VERA ĠWANNI 15:1-11

Fr Marcello Ghirlando

Fis-silta magħżula Ġesù jippreżenta lilu nnifsu bħala d-dielja vera. Ejjew nħarsu lejn is-silta evanġelika u nippruvaw ninżlu ftit aktar fit-tifsira aktar sħiħa tagħha.

L-Evanġelista Ġwanni hekk jikteb: *"Jiena d-dielja vera u Missieri l-bidwi. Kull fergħa fija li ma tagħmilx frott jaqtagħha; u kull waħda li tagħmel il-frott jiżborha u jnaddafha, biex tagħmel frott aktar. Intom ġa ndaf minħabba l-kelma li għedtilkom. Ibqgħu fija, u jiena nibqa' fikom. Kif il-fergħa ma tistax tagħmel frott minnha nfisha jekk ma tibqax fid-dielja, hekk anqas intom jekk ma tibqgħux fija. Jiena d-dielja, intom il-friegħi. Min jibqa' fija u jiena fih, dan jagħmel ħafna frott; għax mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn. Jekk wieħed ma jibqax fija, jintrema barra bħal fergħa, u jinxef; mbagħad, friegħi bħal dawn jiġbruhom u jixħtuhom fin-nar u jinħarqu. Jekk tibqgħu fija u kliemi jibqa' fikom, itolbu kull ma tridu, u jingħatalkom. Din hi l-glorja ta' Missieri, li intom tagħmlu ħafna frott u tkunu dixxipli tiegħi.*

Kif ħabbni Missieri, hekk ħabbejtkom jiena. Ibqgħu fl-imħabba tiegħi. Jekk tħarsu l-kmandamenti tiegħi, intom tibqgħu f'imħabbti, kif jien ħarist il-kmandamenti ta' Missieri u qiegħed f'imħabbtu. Għedtilkom

dan biex il-ferħ tiegħi jkun fikom, u biex il-ferħ tagħkom ikun sħiħ."

"Ibqgħu fija, u jiena nibqa' fikom."

"*Ibqgħu fija, u jiena nibqa' fikom.*" Din hija t-tema li torbot flimkien l-ewwel ħdax-il vers tal-kapitlu 15 tal-Vanġelu skont San Ġwann. It-tixbiha tad-dielja hija strumentali biex tgħaddi din it-tema fundamentali tar-raba' Vanġelu. Vrus 1-5a jisħqu fuq l-importanza li d-dixxiplu jibqa' f'Ġesù; il-frott jew in-nuqqas tiegħu ta' dan jiġi ppreżentat fil-vrus 5b-8, "*għax mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn.*" Vrus 9-11 ifakkruna li tibqa' fil-Mulej ifisser tibqa' f'imħabbtu fil-ħarsien tal-kelma tiegħu; mlaqqmin f'imħabbtu iwassal għal ferħ.

"*Jiena d-dielja vera u Missieri l-bidwi.*" Għandna hawnhekk l-aħħar mill-istqarrijiet ἐγώ εἰμι, "*Jiena hu*" tal-Vanġelu; magħha Ġesù jżid "u Missieri l-bidwi." Għax huwa l-Missier li jaqta', jiżbor u jnaddaf il-friegħi biex jagħmlu aktar frott. Huwa l-Missier li, permezz ta' Kristu Ibnu, jgħaddi l-kelma u l-opri tiegħu (cf. 14:10), u r-relazzjoni tal-Iben mad-dixxiplu, tema fundamentali tat-test, hija mlaqqma f'dik tal-Missier mal-Iben (cf. 14:10; 17:21–23).

Id-dielja fil-Bibbja hija s-siġra tal-prosperità u tal-ferħ messjaniku, sinjal tal-poplu fidil jew infidil. Israel kien spiss jiġi mqabbel mad-dielja jew mal-għalqa tad-dwieli. "*Israel dielja kollha friegħi, tagħmel ħafna frott. Aktar ma kellu frott, aktar bena artali. Aktar ma kienet tagħti l-art, aktar sebbaħ il-plieri sagri*" (Hos 10:1–20); "*Ħa ngħanni lill-maħbub tiegħi l-għanja ta' mħabbtu għall-għalqa tad-dwieli tiegħu. Il-maħbub tiegħi kellu għalqa tad-dwieli fuq għolja għammiela. Għażaqha u naddafha miż-żrar, u ħawwel fiha dwieli mill-aħjar; bena torri f'nofsha, u wkoll ħaffer magħsar fiha. Stennieha tagħmel l-għeneb tajjeb, iżda kull ma għamlet kien għeneb qares. U issa, intom li tgħammru f'Ġerusalemm,*

irġiel ta' Ġuda, agħmlu ħaqq bejni u bejn l-għalqa tad-dwieli tiegħi. X'kien fadalli nagħmel għall-għalqa tiegħi u ma għamiltux?... Għax l-għalqa tad-dwieli tal-Mulej ta'-eżerċti hija d-dar ta' Israel" (Is 5:1–4.7); "*Għannulha lill-ġnejna tad-dwieli, il-ġnejna fiha għaxqa! Jiena l-Mulej, l-għassies tagħha. Kull ħin u kull waqt insaqqiha. Biex ma tiġrilha l-ebda ħsara, lejl u nhar jien inħarisha. Ma għadnix mgħaddab. Li kien hemm ix-xewk u l-ħurrieq, kont nagħmlilhom gwerra, naħraqhom ilkoll f'salt wieħed, sakemm ma jfittxux il-kenn fija u ma jagħmlux paċi miegħi, u ma jagħmlux paċi miegħi*" (Is 27:2-5; ara wkoll: Ġer 2:21; Eżek 15:1–5, 17:1–21; 19:10–14; S 80:8–18). F'dal kuntest huwa interessanti niftakru kif l-għarusa tal-Ktieb tal-Għanja tal-Għanjiet hija mxebbha ma' 'għalqa tad-dwieli': "*Salamun kellu għalqa tad-dwieli f'Bagħal-ħamon; din l-għalqa ħalliha f'idejn l-għassiesa, u kull wieħed kellu jagħtih il-frott tiegħu: elf biċċa tal-fidda. L-għalqa tiegħi tad-dwieli, li hi tiegħi, tinsab quddiemi: Salamun, l-elf biċċa għalik, u mitejn għal dawk li jgħassu l-frott tagħha*" (Għanja 8:11-12).

It-tradizzjoni kompliet anke fil-Ġudaiżmu (*Lev. Rab*. 36 (133a). Il-figura tad-dielja kienet anke użata fil-muniti u fiċ-ċeramika mill-perijodu tal-Makkabin 'il quddiem; Ġużeppi Flavju jfakkar li fl-intrata tas-santwarju fit-Tempju mibni minn Erodi kien hemm dielja kbira tad-deheb (*Ant*.15.395). Huwa interessanti niftakru li meta Israel jiġi mqabbel ma' dielja jew għalqa tad-dwieli, il-poplu jkun qed jiġi mqiegħed fid-dawl tal-ġudizzju ta' Alla u jigi kkundannat għan-nuqqas ta' frott (e.g., Iż 5:1–7; Ġer 2:21).

Ġesù huwa d-dielja vera f'kuntrast ma' Israel li ma għamilx frott għal Alla.

Il-Mulej huwa l-Iben ta' Alla-Bin il-Bniedem li jmut u jqum sabiex fih, magħqud miegħu, jitwieled poplu ġdid li jagħmel il-frott. Hu d-dielja vera u d-dixxipli huma l-friegħi, li bil-qawwa tal-Ispirtu, jibqgħu fih u jkollhom il-ħajja. Magħqudin miegħu fil-fidi jipproduċu l-frott tal-karità.

2 "*Kull fergħa fija li ma tagħmilx frott jaqtagħha; u kull waħda li tagħmel il-frott jiżborha u jnaddafha, biex tagħmel frott aktar.*" Il-Missier jindokra kull fergħa li tagħmel il-frott; jiżbor u jnaddaf biex il-frott jitkattar; jaqta' barra kull fergħa li ma tagħmilx frott. Huwa Ġesù-dielja li jagħti l-ħajja, iżda hu l-Missier li jindokra biex ikabbar, hu jiddeċiedi biex jaqta' barra l-friegħi mejta, mhux kapaċi jagħtu frott. Id-dixxiplu li jingħaqad ma' Kristu jieħu sehem fil-ħajja awtentika, dik li ġejja minn Alla: dan is-sehem jixprunah jgħix fid-dawl tal-ħajja ġdida mogħtija mill-Mulej.

3 "*Intom ġa ndaf minħabba l-kelma li għedtilkom.*" Wara li Ġesù jistqarr min hu, u min hu l-Missier, jindirizza direttament lid-dixxipli billi jgħidilhom li huma ġa ndaf minħabba l-kelma li qalilhom. Madwar il-mejda, fi smigħ tal-kelma tiegħu, id-dixxipli huma friegħi li jagħmlu l-frott, magħqudin f'intimità mal-Mibgħut tal-Missier. Fis-smigħ tal-kelma tiegħu kienu qed jinżabru u jitnaddfu. Ġesù kien diġà qalilhom li kienu "*indaf*" (13:10); issa jtenni li huma ndaf "*minħabba l-kelma li għidtilkom*": Hu d-dielja, Missieru l-bidwi, u d-dixxipli, magħmula ndaf bis-saħħa tal-kelma tiegħu, jistgħu jkunu friegħi li jagħmlu l-frott. Dan iseħħ billi jibqgħu fih, Hu li hu l-espressjoni sħiħa tar-rieda ta' Alla għall-bnedmin.

4 "*Ibqgħu fija, u jiena nibqa' fikom. Kif il-fergħa ma tistax tagħmel frott minnha nfisha jekk ma tibqax fid-dielja, hekk anqas intom jekk ma tibqgħux fija.*" L-għaqda

ma' Ġesù titlob impenn kontinwu. Mhijiex biss kwistjoni li temmen fih. Trid temmen u taħdem biex tibqa' fih (Ġuda u Pietru, fil-kuntest tar-rakkont tal-Passjoni, jsiru xempji ta' dak li jista' jiġri meta d-dixxiplu ma jibqax fl-Imgħallem. Cf: 13:2, 11, 18-20, 21-30, 36-38). Il-verb Μείνατε, jista' jfisser "*Idħlu issa f'għaqda miegħi*", "*Ikkultivaw l-għaqda miegħi*". Hija stedina lid-dixxipli, lill-qarrejja tal-Vanġelu, biex jidħlu fl-avventura tal-għaqda miegħu, għaqda li setgħet issir possibbli bil-qawwa tal-mewt u l-qawmien tiegħu, għaqda li hija mibnija fuq il-fedeltà dejjiema tiegħu, "*u jiena nibqa' fikom*", jiġifieri "*għax jiena żgur dejjem fikom, magħkom*". L-intimità progressiva mal-Mulej għandha l-fedeltà tiegħu bħala għajn waħdanija; il-fedeltà tad-doni ta' Alla fi Kristu issir ankra għal min jitlaqqam fil-ħajja l-ġdida. B'hekk biss id-dixxiplu għandu garanzija ta' frott, u frott bil-kotra.

"Mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn."

5 "*Jiena d-dielja, intom il-friegħi. Min jibqa' fija u jiena fih, dan jagħmel ħafna frott; għax mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn.*" L-għaqda mal-Mulej tipproduċi l-frott. Dak li jgħid Ġesù huwa eku ta' dak li huwa stess jgħid fuq l-għaqda tiegħu mal-Missier f'5:19, 30: "*jien ma nista' nagħmel xejn minn rajja...għax jien ma nfittixx ir-rieda tiegħi, imma r-rieda ta' min bagħatni.*" Id-dixxiplu mingħajr l-għaqda ma' Ġesù ma jagħmel xejn. Miegħu jagħmel ħafna frott, speċjalment il-frott tal-imħabba (13:34-35), is-sinjal li bih jiġu magħrufa bħala dixxipli tiegħu. Magħqudin b'mod vitali mad-dielja vera d-dixxipli jagħrfu li dak kollu li jagħmlu issa għandu anke valur veru, dejjiemi.

6 "*Jekk wieħed ma jibqax fija, jintrema barra bħal fergħa, u jinxef; mbagħad, friegħi bħal dawn jiġbruhom u jixħtuhom*

fin-nar u jinħarqu." In-nuqqas ta' għaqda mal-Mulej twassal għan-nixfa u għall-mewt; iċ-ċaħda tal-Mulej bħala għajn ta' ħajja tipproduċi l-mewt; il-bidwi jiġbor u jaħraq dawn il-frieghi: "*U ġietni l-kelma tal-Mulej u qalli: 'O bniedem, x'inhu l-ħatab tad-dielja, aħjar mill-bqija tal-ħatab, iż-żarġun li hemm fost is-siġar tal-foresta? Forsi jieħdu l-injam minnu, biex jagħmlu minnu xi biċċa xogħol? Forsi jieħdu minnu xi kavilja għad-dendil? Ara, jitfgħuh fin-nar għall-ħruq, u trufu t-tnejn jikolhom in-nar, u n-nofs ukoll jinħaraq. U meta n-nofs ikun maħruq ukoll, jista' jiswa għal xi xogħol? Ara, meta kien għadu sħiħ, ma kien jiswa għal ebda xogħol. Kemm inqas issa, li kielu n-nar u qerdu*" (Eżek 15:1–5; ara Mt 3:10; 13:30).

7 "*Jekk tibqgħu fija u kliemi jibqa' fikom, itolbu kull ma tridu, u jingħatalkom.*" Dan il-vers jisħaq fuq in-neċessità li wieħed jibqa' fil-kelma ta' Ġesù, magħqud miegħu li huwa 'r-rivelazzjoni inkarnata tal-imħabba ta' Alla, tal-Missier'. Magħqud mal-kelma tiegħu, mar-rieda tiegħu, mal-imħabba tiegħu id-dixxiplu jagħmel ħafna frott: kulma jitlob imlaqqam fil-kelma jiġi mogħti lilu mill-Missier; kulma jitlob huwa mlaqqam fix-xewqa li tikber u tixtered is-saltna ta' Alla (14:12–14). Magħqud ma' Kristu fl-imħabba u l-ubbidjenza, id-dixxiplu ma jibżax għax jaf li kull talba msejsa fir-rieda ta' Alla hija żgur mismugħa.

8 "*Din hi l-glorja ta' Missieri, li intom tagħmlu ħafna frott u tkunu dixxipli tiegħi.*" Id-dixxipli magħquda mal-Iben u li jagħmlu l-frott huma l-glorja tal-Missier. Il-Missier jiġi gglorifkat bħalma huwa gglorifikat fl-Iben (12:23, 28, 31–32; 13:31–32; 17:1). Id-dixxiplu, magħqud ma' Ġesù, jitlaqqam fil-glorja li l-Iben kontinwament jagħti lill-Missier.

9-10 "*Kif ħabbni Missieri, hekk ħabbejtkom jiena. Ibqgħu fl-imħabba tiegħi.*" Li tibqa' fil-Mulej ifisser tibqa' f'imħabbtu, bħalmu hu stess baqa'. Matul ħajtu, fl-imħabba tal-Missier. Ġesù

jistieden lil tiegħu jibqgħu fir-realtà tremenda tal-imħabba li kellu għalihom, jistedinhom jifirħu f'imħabbtu, igħixu fid-dawl ta' din l-imħabba "*sal-aħħar*". U l-mod ta' kif wieħed jibqa' fl-imħabba tiegħu hija mfissra: "*Jekk tħarsu l-kmandamenti tiegħi, intom tibqgħu f'imħabbti, kif jien ħarist il-kmandamenti ta' Missieri u qiegħed f'imħabbtu.*" F'dan il-Vanġelu l-ħarsien ta' Ġesù tal-kelma tal-Missier hija spiss imsemmija (e.g., 4:34; 6:38; 8:29, 55); hija ħarsien/ubbidjenza li twassal sal-għotja sħiħa tal-Iben (10:17–18; 12:27–28; 14:31). Id-dixxipli mela huma mistiedna jikkultivaw relazzjoni ma' Ġesù fuq il-mudell tar-relazzjoni tal-Iben mal-Missier.

11 " *Għedtilkom dan biex il-ferħ tiegħi jkun fikom, u biex il-ferħ tagħkom ikun sħiħ.*" Il-ferħ sħiħ huwa l-frott ta' min jibqa' f'Ġesù, ta' min iħares il-kmandamenti, ta' min jibqa' fl-imħabba tiegħu, bħall-fergħa magħquda b'mod ħaj mad-dielja. Huwa l-ferħ li baqa' ħaj f'Ġesù anke fis-siegħa drammatika tas-sagrifiċċju (12:24–26). Huwa l-ferħ ta' min jirċievi l-ħajja bil-kotra mill-"*għajn tal-ħajja*"; huwa l-ferħ li min-natura tiegħu jixtered fuq l-oħrajn. Huwa l-ferħ ta' żminijiet il-fidwa, ferħ li jwelled is-sliem, dak is-sliem mogħti mill-Mulej.

Id-dielja qaddisa ta' David

Imdawlin minn dan il-Vanġelu l-insara tal-bidu qiesu lil Ġesù bħala d-dielja qaddisa ta' David. Hekk fil-fatt tgħid it-talba misjuba fit-Taglim tat-Tnax-il Appostlu:

"*Missierna, inroddulek ħajr għad-dielja qaddisa ta' David, qaddej tiegħek, li inti wrejtna permezz ta' Ġesù, qaddej tiegħek*" (*Didachè*). Sant'Injazju ta' Antjokja hekk jikteb: "*Tbiegħed mill-friegħi ħżiena li għandhom frott ta' din id-dinja. Mhumiex xtieli ndukrati mill-Missier. Li kieku kienu, kienu jidhru bħala friegħi tas-salib, u l-frott tagħhom kien ikun dejjiemi*"